

STOLNA CERKEV NA WAWELU V KRAKOVU

Književnost.

Pedagoški Letopis. Izdaja Slovenska Šolska Matica. X. zvezek. Uredila Henrik Schreiner in dr. Josip Tominšek. V Ljubljani, 1910. Tisk „Učiteljske tiskarne“.

Ta letnik se dostojno pridružuje svojim tovarišem iz prejšnjih let in se zlasti odlikuje po aktualnosti nekaterih spisov. Učiteljstvo ga bode rado in z velikim pridom jemalo v roke. Obsega: 1. pedagoško slovnstvo z razpravama o zgodovini in „o dečji književnosti srpski“; 2. razprave o seksualni (spolni) vzgoji, o glasbeni vzgoji z ozirom na učiteljska in srednje šole in o narečju in knjižnem jeziku v šoli; 3. teme in teze poročil pri društvenih in okrajnih učiteljskih skupščinah leta 1910., sestavil blagajnik Jakob Dimnik; 4. poročilo o četrtem občnem zboru „Slov. Šol. Mat.“, napisal Fr. Gabršek; 5. poročilo o delovanju „Slov. Šol. Mat.“, podal tajnik dr. Lj. Pivko; 6. upravni odbor in imenik društvenikov „Slov. Šol. Mat.“ od J. Dimnika; 7. znamenek dozdej izdanih in založenih knjig „Slov. Šol. Mat.“; 8. naznanilo.

Posebne uvaževanja vredni sta prvi dve točki: pedagoško slovnstvo in razprave.

Fr. Fink v Šibeniku nakratko razpravlja o razvoju zgodovinske vede.

Bila je doba pripovedujoče zgodovine: najprej pripovedke, pomešane s pravljicami, potem letopisi in kronike. Sledila je druga velika doba, doba poučujoče zgodovine. Poučna tendenca je silila v ospredje; pridružilo se ji je prazno moraliziranje. Najnovejša doba je genetična: zgodovina prikazuje naravni razvoj človeštva. Končni smoter tega načina je bil različen: eni so proučavali preteklost na podlagi verske ideje,

drugi v zmyslu medsebojne krščanske ljubezni, tretjim je bila zgodovina pot do osebne svobode. Moderno stanje zgodovinske vede in zgodovinskega pouka je to-le. Imamo biološko in kulturno strujo. V zadnjem času je opaziti nekako družitev obeh struj. Toda v šoli imej kulturna zgodovina prvo besedo! Naj se učencem ne pripoveduje samo o činih raznih vladarjev, junakov in vojskovodjev! Preporna je točka, je li treba v ljudski šoli razpravljati zgodovino starih časov. „Največ vrednosti za prihodnost ima struja, ki vpoštevata staro zgodovino tam, kjer sega nje vpliv neposredno v domačo zgodovino.“ Predvsem pa se je pri izbiri učne snovi za ljudsko šolo ozirati na domačo zgodovino. Drugič, naj se učenec uči ustavnosti, da lahko v poznejših letih sodeluje pri javnem življenju v občini in državi. Dobro bi bilo, da bi se tudi pri nas uvedle takozvane „zgodovinske čitanke“, kakršne že imajo pri Nemcih. Takozvane knjižice „Leitfaden für den geschichtlichen Unterricht“ pa metodiki strogo obsojajo. Izmed metod si je priborila prvo mesto kronološka metoda. Pruske regresivne metode nočemo. Nekoliko uvaževanja zasluži tudi sinkronistična metoda. „Na drugi strani se bori življenjepisna (biološka) struja za obstanek“, ki pa se ne bo mogla držati. Tudi metoda koncentričnih krogov se zopet opušča. Na koncu svoje razprave je pisatelj precej obsežno navedel književnost za proučevanje tega vprašanja, kar je hvale vredno.

O „dečji književnosti srpski“ je spisal priznani srbski pedagog dr. Milan Šević obširno in zanimivo razpravo v srbskem izvirniku. V stari dobi so služile otroški fantaziji narodne izmišljotine: